

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

KAP-4100-14/01/2010

Nr ewid. 113/2010/P/09/018/KAP

Informacja o wynikach kontroli wykonania w 2009 roku budżetu państwa w części 84 Środki własne Unii Europejskiej

Warszawa maj 2010 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

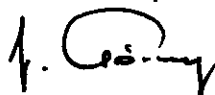
**Informacja
o wynikach kontroli
wykonania w 2009 roku
budżetu państwa w części 84
Środki własne Unii Europejskiej**

Dyrektor Departamentu Administracji
Publicznej

Czesława Rudzka-Lorentz

Zatwierdzam:

Józef Górny

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, ¹⁸..... maja 2010 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 0 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
Cel i zakres kontroli	4
Uwarunkowania prawne i organizacyjne	4
2. Podsumowanie wyników kontroli.....	8
Ocena ogólna.....	8
Sprawozdawczość	8
Wnioski	8
3. Ważniejsze wyniki kontroli.....	9
Księgi rachunkowe	9
Wydatki budżetowe	10
Wydatki w układzie zadaniowym	11
Inne ustalenia kontroli	12
4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli	14
Protokół	14
Wystąpienie pokontrolne.....	14

Załącznik

1. Wprowadzenie

Cel i zakres kontroli

Najwyższa Izba Kontroli - Departament Administracji Publicznej przeprowadziła w okresie od 4 stycznia do 26 marca 2010 r. na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ kontrolę w Ministerstwie Finansów, której celem była ocena wykonania ustawy budżetowej na rok 2009² w części 84 – „Środki własne Unii Europejskiej”.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2009 r. i została przeprowadzona pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności.

Kontrola została przeprowadzona zgodnie z obowiązującymi w NIK standardami kontroli³ oraz założeniami metodycznymi do kontroli wykonania budżetu państwa⁴.

Uwarunkowania prawne i organizacyjne

Dysponentem części budżetowej 84 – „Środki własne Unii Europejskiej” jest Minister Finansów. Realizacja działań związanych z wykonaniem budżetu państwa w zakresie przedmiotowej części, w tym w szczególności: planowanie i wykonanie wydatków, ich bieżąca analiza i sprawozdawczość oraz ewidencja księgową, były prowadzone przez Departament Unii Europejskiej, zgodnie z zarządzeniem Ministra Finansów w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Finansów⁵. W powyższym zakresie Departament współpracował m.in. z Narodowym Bankiem Polskim, Głównym Urzędem Statystycznym, Agencją Rynku Rolnego oraz z innymi komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Finansów.

Ujęte w ustawie budżetowej na rok 2009 wydatki części 84 w kwocie 12 373 808 tys. zł stanowiły 4,12% wydatków budżetu państwa.

W uzasadnieniu do projektu ustawy budżetowej na rok 2009 r. wydatki części 84 w układzie zadaniowym prezentowano w ramach funkcji 4 *Zarządzanie finansami państwa* i zadania 4.13 *Obsługa środków własnych Unii Europejskiej*.

¹ Dz.U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. (Dz.U. Nr 10, poz. 58 ze zm.) zmieniona przez ustawę z dnia 17 lipca 2009 r. o zmianie ustawy budżetowej na 2009 r.

³ Por. http://bip.nik.gov.pl/pl/bip/metodyka_kontroli/px_standardy_kontroli_nik.pdf.

⁴ Por. http://bip.nik.gov.pl/pl/bip/metodyka_kontroli/px_px_kontrola_budzetowa_2009_05.pdf

⁵ Zarządzenie Ministra Finansów Nr 10 z 10 lipca 2008 r., zmienione zarządzeniami Ministra Finansów: Nr 16 z dnia 19 maja 2009 r. oraz Nr 27 z dnia 17 października 2009 r.

Gospodarka finansowa części 84 podlegała w 2009 r. rygorom wynikającym z ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych⁶, ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.⁷

W lutym 2009 r. została zakończona przez wszystkie państwa członkowskie, zgodnie z ich wymogami konstytucyjnymi, ratyfikacja decyzji Rady Nr 2007/436/WE, Euratom z 7 czerwca 2007 r. w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot Europejskich⁸, zastępując dotychczas obowiązującą decyzję Rady Nr 2000/597/WE Euratom z dnia 29 września 2000 r. o tym samym tytule. Decyzja Rady Nr 2007/436 weszła w życie dnia 1 marca 2009 r. z mocą wsteczną od 1 stycznia 2007 roku⁹. W związku z powyższym w badanym okresie system środków własnych funkcjonował w oparciu o regulacje powyższej decyzji i rozporządzenia Rady Nr 1150/2000/WE, Euratom z dnia 22 maja 2000 r. wykonującego decyzję Nr 2007/436/WE, Euratom w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot Europejskich¹⁰.

Skutki finansowe nowej decyzji zostały uwzględnione w przyjętym 22 kwietnia 2009 r. budżecie korygującym Unii Europejskiej Nr 3/2009, a ich rozliczenie nastąpiło, (zgodnie z art. 10 ust. 3 rozporządzenia Nr 1150/2000) w ramach płatności za czerwiec 2009 roku w wysokości 1 213 644,2 tys. zł.

Zgodnie z art. 2 decyzji Rady Nr 2007/436 do środków własnych UE zalicza się następujące kategorie środków:

1. **Oplaty celne** pobierane na podstawie Wspólnej Taryfy Celnej i inne cła, które zostały lub zostaną ustanowione przez instytucje Wspólnot w odniesieniu do handlu z państwami trzecimi, a także **opłaty cukrowe** nałożone na producentów cukru i izoglukozy w ramach wspólnej organizacji rynku cukru.¹¹ Powyższe opłaty łącznie nazywane tradycyjnymi środkami własnymi (ang. *Traditional Own Resources – TOR*) ujmowane są w: § 8537 – *wpłata z tytułu udziału w opłatach celnych i opłatach rolnych* oraz § 8547 – *wpłata z tytułu udziału w opłatach cukrowych*.

⁶ Dz.U Nr. 249, poz. 2104 ze zm.

⁷ Dz.U z 2009 r., Nr 152, poz. 1223 ze zm.

⁸ Dz.U.U.E.L z 2007 r., Nr 163, str. 17 - zwane dalej: decyzją Rady Nr 2007/436.

⁹ Zgodnie z art. 11 decyzji Rady Nr 2007/436.

¹⁰ Rozporządzenie to (zwane dalej rozporządzeniem Rady Nr 1150/2000) zostało zmienione rozporządzeniem Nr 105/2009/WE, Euratom dnia 26 stycznia 2009 r. zmieniającym rozporządzenie (WE, Euratom) Nr 1150/2000 wykonujące decyzję 2000/597/WE, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot. (Dz. U.U.E.L. z 2009 r., Nr 36, str. 1).

¹¹ Zgodnie z decyzją Rady Nr 2007/436 zniesiono rozróżnienie pomiędzy cłami a opłatami rolnymi w związku z wprowadzeniem do unijnych przepisów treści porozumień zawartych w trakcie Rundy Urugwajskiej GATT.

2. **Wpłaty państw członkowskich obliczone na podstawie podatku VAT** (zwanych dalej: środkiem własnym z tytułu VAT) – ich wysokość określa się przez zastosowanie jednolitej stawki do zharmonizowanej podstawy VAT, obliczonej przez Państwo Członkowskie w zgodzie z zasadami wspólnotowymi. Zharmonizowana podstawa VAT ograniczona jest do wysokości 50% Dochodu Narodowego Brutto (DNB) danego państwa. Wpłaty te ujmowane są w § 8527 – *wpłata obliczona, zgodnie z metodologią wynikającą z przepisów Unii Europejskiej, na podstawie podatku od towarów i usług*.
3. **Wpłaty państw członkowskich obliczone na podstawie Dochodu Narodowego Brutto**¹² (zwanych dalej: środkiem własnym z tytułu DNB) – ich wysokość oblicza się odejmując od wydatków zaplanowanych w budżecie ogólnym UE wysokość planowanych dochodów (z tytułu środka VAT oraz TOR) i kwotę wynikającą z różnicy dzieli się pomiędzy Państwa Członkowskie UE proporcjonalnie do udziału DNB danego Państwa Członkowskiego w DNB UE ogółem. Zgodnie z klasyfikacją wydatków budżetu państwa ujmowane są one w § 8517 – *wpłata obliczona na podstawie Dochodu Narodowego Brutto*.

W systemie zasobów własnych UE występuje tzw. rabat brytyjski, czyli korekta brytyjskich wpłat do wspólnotowego budżetu UE z tytułu środka własnego VAT i DNB, finansowana z wpłat Państw Członkowskich.¹³ W klasyfikacji wydatków budżetu państwa jest on ujmowany w § 8567- *wpłata z tytułu finansowania rabatu brytyjskiego*.

Ponadto, na mocy art. 2 ust. 5 nowej decyzji 2007/436, w ramach systemu środków własnych wyodrębniono mechanizm korekcyjny przyznany Szwecji oraz Holandii na lata 2007 – 2013, polegający na obniżeniu ich rocznego wkładu opartego na DNB. Mechanizm ten jest finansowany przez wszystkie Państwa Członkowskie proporcjonalnie do ich udziału w DNB Unii Europejskiej ogółem.¹⁴ W związku z koniecznością ujęcia tego wydatku w klasyfikacji wydatków budżetu państwa został dodany § 8577- *wpłata z tytułu finansowania obniżki wkładów opartych na DNB, przyznanej Holandii i Szwecji w latach 2007-2013*¹⁵.

¹² Zgodnie art. 2 ust.7 decyzji Rady Nr 2007/436 Dochód Narodowy Brutto oznacza DNB za dany rok według cen rynkowych, podany przez Komisję w ramach stosowania ESA 95 (Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych 95).

¹³ Zgodnie z art. 4 decyzji Rady Nr 2007/436.

¹⁴ Zgodnie z art. 2 ust. 5 decyzji Rady Nr 2007/436 oraz art. 10 ust. 9 rozporządzenia Rady Nr 1150/2000.

¹⁵ Na mocy §1, pkt 4, lit. o rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2008 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. z 2008 r., Nr 229, poz. 1526).

Składka członkowska z tytułu VAT i DNB zapisana w budżecie UE jest przeliczana przez Komisję Europejską (KE) po kursie walutowym z ostatniego dnia notowania w roku kalendarzowym poprzedzającym rok budżetowy. Państwo Członkowskie dokonuje co miesiąc wpłat w powyższym zakresie na rachunek KE na podstawie oficjalnych wezwań do zapłaty (ang. *call for funds*) przesyłanych przez KE, uwzględniających wprowadzane w trakcie trwania roku budżetowego zmiany w budżecie UE¹⁶.

Zapisana w budżecie Unii Europejskiej wysokość wpłaty z tytułu VAT i DNB jest kalkulowana w oparciu o szacunki podstaw VAT i DNB w danym roku. Ulegają one w następnym roku budżetowym weryfikacji w oparciu o:

1. sprawozdania z wyliczenia podstawy środka własnego VAT za poprzedni rok, przesyłanego do KE do 31 lipca danego roku¹⁷,
2. zweryfikowaną podstawę DNB określoną podczas spotkania Komitetu ds. DNB w listopadzie danego roku na podstawie złożonej w terminie do 22 września przez Państwa Członkowskie rocznej informacji o zagregowanym DNB za poprzedni rok¹⁸.

W wyniku ww. korekt baz VAT i DNB Państwo Członkowskie zostaje wezwane przez KE do zredukowania albo zwiększenia kwoty środka własnego z tytułu VAT i DNB w pierwszym dniu roboczym grudnia.¹⁹ Wpłaty do budżetu UE z tytułu tradycyjnych środków własnych, zarówno pochodzące z opłat celnych jak i cukrowych, odprowadzane są w wysokości 75% faktycznie wskazanych kwot. Pozostałe 25% środków zatrzymywane jest w Państwach Członkowskich jako tzw. koszty poboru. Wpłata do budżetu UE ma miejsce najpóźniej pierwszego dnia roboczego po 19-tym dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym prawo do opłat zostało ustalone na podstawie sprawozdań sporządzonych przez Departament Służby Celnej Ministerstwa Finansów. Dane w zakresie opłat celnych są przekazywane przez izby celne i pochodzą z ewidencji opłat celnych prowadzonych w elektronicznym Systemie Rozliczeń Celno-Podatkowych i Finansowo – Księgowych ZEFIR. Wartość opłat cukrowych natomiast jest kalkulowana na podstawie sprawozdań przesłanych do Ministerstwa Finansów przez Agencję Rynku Rolnego.²⁰

¹⁶ Zgodnie z art. 10 ust. 3 rozporządzenia Rady Nr 1150/2000.

¹⁷ Zgodnie z art. 7 ust 1 rozporządzenia Nr 89/1553/EWG, Euratom z dnia 29 maja 1989 w sprawie ostatecznych jednolitych warunków poboru środków własnych pochodzących z podatku od wartości dodanej (Dz.U.U.E.L z 1989 r., Nr 155, str. 9 ze zm.).

¹⁸ Zgodnie z art. 2 ust.2 rozporządzenia Rady Nr 1287/2003/WE, Euratom z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie harmonizacji Dochodu Narodowego Brutto w cenach rynkowych (Dz.U.U.E.L. Nr 181, str. 1 ze zm.).

¹⁹ Zgodnie z art. 10 ust. 4 - 7 rozporządzenia Nr 2000/1150.

²⁰ Zgodnie z art. 2 ust. 3 decyzji Rady 2007/436 oraz art. 10 ust. 1 rozporządzenia Rady Nr 1150/2000.

2. Podsumowanie wyników kontroli

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa za 2009 r. w części 84 – Środki własne Unii Europejskiej.

Zaplanowane w 2009 r. w części 84 wydatki w kwocie 13 403 921,2 tys. zł zostały zrealizowane w kwocie 13 403 920,4 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach.

Dysponent części 84 sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu zgodnie z art. 153 ust. 2 i 3 ustawy o finansach publicznych. Prowadzone były oceny przebiegu wykonania wydatków. Stosownie do postanowień art. 47 ust. 2 ustawy o finansach publicznych i ustalonych procedur kontroli dokonywano analizy realizowanych wydatków.

W wyniku szczegółowego badania 100% wydatków ustalono, że środki, przeznaczone na sfinansowanie polskiej składki wpłacanej do budżetu Unii Europejskiej zostały wydatkowane celowo i w prawidłowej wysokości oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W 2009 r. w części 84 nie planowano i nie zrealizowano dochodów.

Sprawozdawczość

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje sprawozdawczość roczną części 84 budżetu państwa. W wyniku badania wiarygodności ksiąg rachunkowych oraz przeniesień danych z ksiąg rachunkowych do sprawozdań budżetowych Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że roczne sprawozdania budżetowe z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28) oraz o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23) zostały sporządzone terminowo i prawidłowo²¹, w oparciu o dane z ewidencji księgowej. Skontrolowane sprawozdania przekazują prawdziwy i rzetelny obraz wydatków i stanu zobowiązań²² w 2009 r.

Wnioski

W wyniku przeprowadzonej kontroli Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o uwzględnienie w zasadach funkcjonowania jednostek budżetowych specyfiki powstawania zobowiązań z tytułu płatności polskiej składki do budżetu Unii Europejskiej w celu zapewnienia ich prawidłowego ujmowania w księgach rachunkowych części 84.

²¹ Zasady sporządzania sprawozdań określił Minister Finansów w rozporządzeniu z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. Nr 115, poz. 781 ze zm.).

²² W komentarzu do pozycji zobowiązania, ujętej w sprawozdaniu rocznym Rb- 28 zapisano m.in., że dla paragrafu 8517 saldo Wn konta 201 wynosi 371 192 309,81 PLN i informuje o wysokości nadpłaconej polskiej składki do budżetu UE na 2009 r., która zostanie rozliczona w 2010 r.

3. Ważniejsze wyniki kontroli

Księgi rachunkowe

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wiarygodność oraz zgodność ksiąg rachunkowych w odniesieniu do rocznych sprawozdań budżetowych oraz skuteczność funkcjonowania systemu kontroli finansowej. Natomiast w odniesieniu do sprawozdań budżetowych za październik i listopad, z uwagi na niezgodne z zasadami rachunkowości ujęcie zobowiązań, NIK ocenia wiarygodność ksiąg rachunkowych z zastrzeżeniami. Opinia powyższa wynika z bezpośredniego badania 89 poleceń księgowania i dokonanych na ich podstawie zapisów księgowych o łącznej wartości 81 038 102,4 tys. zł, obejmujących wszystkie zdarzenia gospodarcze, które wystąpiły w ramach realizacji wydatków w części 84 budżetu państwa.

Kontrola wykazała, iż dowody księgowe dokumentujące wszystkie wydatki²³ zostały zaewidencjonowane w księgach rachunkowych w prawidłowej wysokości oraz za wyjątkiem przypadku opisanego poniżej, w okresie, w którym faktycznie miały miejsce zdarzenia gospodarcze. Badanie w zakresie poprawności formalnej dowodów oraz ich kontroli bieżącej i dekretacji (badanie zgodności) nie wykazało nieprawidłowości.

W powyższej opinii uwzględniono fakt, że:

- funkcjonujący w MF dla obsługi części 84 budżetu państwa system rachunkowości spełniał wymogi określone w ustawie o rachunkowości oraz w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 28 lipca 2006 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych jednostek sektora finansów publicznych²⁴,
- ustalone w odniesieniu do środków własnych Unii Europejskiej procedury kontroli finansowej spełniały wymagania określone w art. 47 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych.

Kontrola wykazała, że stan zobowiązań w księgach rachunkowych części 84 za październik i listopad nie odzwierciedlał stanu rzeczywistego zobowiązań niewymagalnych z tytułu grudniowej składki środków własnych wpłacanych do budżetu Unii Europejskiej,

²³ Operacjami dokonanymi w ramach części 84 były: zasilenie rachunku części 84 budżetu państwa, zaangażowanie środków publicznych, powstanie zobowiązania, dokonanie wydatku z rachunku bieżącego części 84, zwrot środków na centralny rachunek bieżący budżetu państwa.

²⁴ Dz. U. Nr 142, poz. 1020 ze zm.

ujętych w „Wezwaniach do zapłaty” przekazanych przez Komisję Europejską w październiku i listopadzie 2009 r. odpowiednio w kwotach 905 568 tys. zł i 919 695,2 tys. zł. Było to niezgodne z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

Minister Finansów jako dysponent części 84 argumentował, że nie ujął powyższych zobowiązań w księgach ze względu na fakt, że w okresie ich powstania limit wydatków części 84 był niewystarczający do ich pokrycia. W tej sytuacji, jak wyjaśnił dysponent części, wystawienie i zaakceptowanie dokumentów będących podstawą ujęcia w księgach rachunkowych zobowiązań przewyższających limit wydatków części, byłoby przekroczeniem zakresu upoważnienia do zaciągania zobowiązań jednostki sektora finansów publicznych, a tym samym stanowiłoby naruszenie dyscypliny finansów publicznych, określone w art. 15 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.²⁵

Jak ustaliła kontrola NIK, brak środków w limicie był spowodowany koniecznością dokonania w czerwcu 2009 r. dodatkowych rozliczeń związanych z wejściem w życie nowej decyzji Rady Nr 2007/436. Zwiększenia limitu wydatków części 84 dokonano w grudniu 2009 r. (po poinformowaniu przez KE o ostatecznej wysokości składki płatnej do budżetu UE) poprzez przeniesienie odpowiednich kwot z rezerw celowych budżetu państwa.

Zwiększenie limitu wydatków było możliwe, jak wyjaśnił dysponent części, dopiero z końcem roku 2009 r., po poinformowaniu przez KE o ostatecznej wysokości składki płatnej do budżetu Unii Europejskiej oraz określeniu wysokości nierozdysponowanych rezerw celowych budżetu państwa.

Wydatki budżetowe

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia z punktu widzenia kryteriów: legalności, celowości, rzetelności i gospodarności wydatkowanie środków budżetowych w części 84 budżetu państwa, a także rzetelność prowadzonej przez dysponenta gospodarki środkami pieniężnymi. Wydatki części wyniosły 13 403 920,4 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach. W wyżej wymienionej kwocie wydatków zawarta jest nadpłata składki za 2009 r. w wysokości 371 192 ,3 tys. zł, która została rozliczona w płatnościach za 2010 roku.

²⁵ Dz. U. z 2005 r., Nr 14, poz. 114 ze zm.

W porównaniu do 2008 r. wydatki części 84 w 2009 r. stanowiły 109,7%, a ich wzrost spowodowany był koniecznością sfinansowania w trakcie roku budżetowego skutków wprowadzenia w życie z mocą wsteczną tj. od początku 2007 r., zapisów *decyzji Rady 2007/436/WE, Euratom z 7 czerwca 2007 w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot Europejskich*, w tym m.in. nowego mechanizmu korekcyjnego, przyznanego Szwecji oraz Holandii na lata 2007 – 2013. Środki z rezerw celowych przyzanych na zwiększenie wpłat polskiej składki do budżetu Unii Europejskiej zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem, wskazanym w decyzjach Ministra Finansów.

NIK nie wnosi zastrzeżeń do prawidłowości obliczeń i wielkości składek oraz terminowości ich przekazywania do Komisji Europejskiej. Podstawą do obliczenia wysokości składki z tytułu opłat celnych i cukrowych w kwocie 1 307 653,3 tys. zł były dane pochodzące z elektronicznego systemu ewidencji ZEFIR oraz z informacji przekazywanych Ministerstwu Finansów przez Agencję Rynku Rolnego.

Podstawą do przyjęcia wysokości składki z tytułu DNB i VAT, rabatu brytyjskiego oraz korekty finansowej przyznanej Holandii i Szwecji, w kwotach odpowiednio – 9 185 456,0 tys. zł, 1 870 625,2 tys. zł, 951 754,5 tys. zł oraz 88 431,4 tys. zł były okresowe informacje przekazywane przez Komisję Europejską. W wyniku kontroli wszystkich wydatków części 84 budżetu państwa stwierdzono, że Ministerstwo Finansów dokonywało wpłat rat składek należnych budżetowi Unii Europejskiej w wysokościach i terminach zgodnych z obowiązującymi przepisami.

Wydatki w układzie zadaniowym

W uzasadnieniu do projektu ustawy budżetowej na rok 2009 r. ujęto wydatki części 84 w układzie zadaniowym, w ramach funkcji 4 *Zarządzanie finansami państwa* obejmującej zadanie 4.13 *Obsługa środków własnych Unii Europejskiej*, podzielone następnie na dwa podzadania o identycznej jak zadanie nazwie:

- 4.13.1 *Obsługa środków własnych Unii Europejskiej* - finansowane z części 19 budżetu państwa, przy planowanych wydatkach na rok 2009 w kwocie 280 tys. zł. W ramach tego podzadania pracownicy MF wykonywali działania związane z procesem wypełniania przez Polskę obowiązków traktatowych odnoszących się do zasobów własnych Unii Europejskiej.
- 4.13.2 *Obsługa środków własnych Unii Europejskiej*, finansowane z części 84 budżetu państwa, przy planowanych wydatkach na rok 2009 w kwocie

12 573 808 tys. zł. Kwota ta nie stanowiła wydatku związanego z obsługą ww. procesu i w całości dotyczyła środków zaplanowanych do przekazania do budżetu Unii Europejskiej w ramach jej zasobów własnych.

Zgodnie z obowiązującą na etapie przygotowywania ustawy budżetowej na rok 2009 r. metodologią konstruowania budżetu zadaniowego²⁶, cechami konstytutywnymi podzadania budżetowego są:

- wyodrębnienie w jego ramach grupy działań;
- przypisanie do podzadania wydatków służących realizacji zadania budżetowego.

W związku z powyższym, NIK wskazała na niezasadność wykazywania wydatków części 84 jako odrębnego podzadania. W ocenie NIK, właściwie wykazano na poziomie zadania budżetowego kwotę składki do budżetu UE, a która jest umiejscowiona w części 84 oraz kwotę przeznaczoną na działania dotyczące obsługi tych środków, finansowane z części 19 budżetu państwa. Niemniej jednak, niezasadne było wykazywanie odrębnego podzadania, którego kosztem są środki znajdujące się w części 84, ponieważ na podzadanie 4.13.2 nie składają się żadne działania. Należy jednak podkreślić, że w uzasadnieniu do projektu ustawy budżetowej na 2010 rok nie figuruje już podzadanie, którego kosztem jest kwota zawarta w części 84 budżetu państwa. Rozdzielenie na wydatki służące realizacji działań oraz na kwotę którą się zarządza zostało zapisane zarówno na poziomie zadania 4.12 Środki własne Unii Europejskiej, jak i na poziomie podzadania 4.12.1 Obsługa środków własnych Unii Europejskiej. W związku z powyższym odstąpiono od sformułowania wniosku pokontrolnego w ww. zakresie.

Inne ustalenia kontroli

Ministerstwo Finansów w 2009 r. wywiązywało się terminowo z obowiązków sprawozdawczych wobec Komisji Europejskiej, przekazując m.in. sporządzane w ramach systemu kontroli środków własnych:

- miesięczne sprawozdania z konta „A” i kwartalne z konta „B” sporządzane na podstawie z art. 6 ust. 4a i 4b rozporządzenia Rady (WE, Euratom) Nr 1150/2000;

²⁶ Pkt 71 ppkt 4 oraz pkt 73 ppkt 8 załącznika nr 63 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 9 maja 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2009 (Dz. U. z 2008 r., Nr 87, poz. 537).

- sprawozdania przesyłane w systemie OWNRES²⁷, dotyczące wykrytych nadużyć finansowych i nieprawidłowości w odniesieniu do spraw powyżej 10 000 EUR, sporządzane na podstawie art. 6 ust. 5 ww. rozporządzenia;
- sprawozdanie roczne Polskiej Administracji Celnej o działalności i wynikach kontroli za 2009 r. dot. systemu środków własnych Wspólnot sporządzone na podstawie art. 17 ust. 5 rozporządzenia Rady Nr 1150/2000;
- sprawozdanie z wyliczenia podstawy środka własnego VAT za 2008 rok, przekazane na podstawie art. 7(1) rozporządzenia Rady Nr 89/1553 EWG;
- kwestionariusz dotyczący Dochodu Narodowego Brutto oraz raport jakości DNB sporządzone na podstawie art. 2 (2) i 2 (3) rozporządzenia Rady Nr 1287/2003 WE w sprawie harmonizacji dochodu narodowego brutto.

²⁷ System informatyczny Komisji Europejskiej służący do wymiany „on line” informacji o wykrytych nieprawidłowościach i nadużyciach finansowych, dotyczących tradycyjnych środków własnych Unii Europejskiej przekraczających kwotę 10 000 EUR.

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

Protokół

Protokół z kontroli został podpisany przez Ministra Finansów bez zastrzeżeń w dniu 31 marca 2010 r.

Wystąpienie pokontrolne

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym w dniu 12 kwietnia 2010 r. do Ministra Finansów Najwyższa Izba Kontroli wnioskowała o uwzględnienie w zasadach funkcjonowania jednostek budżetowych specyfiki powstawania zobowiązań z tytułu płatności polskiej składki do budżetu Unii Europejskiej w celu zapewnienia ich prawidłowego ujmowania w księgach rachunkowych części 84. W dniu 28 kwietnia 2010 r. Minister Finansów poinformował o podjęciu analiz prawnych w celu uregulowania w stosownych przepisach finansowych kwestii zaciągania zobowiązań z tytułu płatności do budżetu Unii Europejskiej składki członkowskiej.

Załącznik

Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Komisja Finansów Publicznych
6. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
7. Komisja do Spraw Unii Europejskiej
8. Minister Finansów
9. Minister Sprawiedliwości
10. Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego
11. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego

